

Συνεχίζεται η παράδοση Αρχαίο ελληνικό θέατρο οι μελετητές του και σύγχρονη παράσταση

Ο ανταγωνισμός της τηλεόρασης και η πρώτη γνωριμία με τον μεγάλο κόσμο του θεάτρου.-

Στη διάρκεια του καλοκαιριού έχουμε την ευκαιρία να δούμε παραστάσεις αρχαίου δράματος ή κωμωδίες και σύγχρονα έργα ή επιθεωρήσεις. Αυτή η ποικιλία θεατρικών παραστάσεων οπωσδήποτε πιστοποιεί την αγάπη, το δεσμό της ελληνικής κουλτούρας με τη μεγάλη τέχνη του θεάτρου.

Στα αρχαία «Διονύσια» και τα «Λήναια», όπου παρουσιάζονται τραγωδίες και κωμωδίες, οι παράγοντες της παράστασης λάθαιναν μέρος σε διαγωνισμό. Τους νικητές θρήκαμε γραμμένους σε επιγραφή, που κοσμούσαν την αρχαία Αθήνα. Απ' εδώ φαίνεται εύγλωττα και η σχέση της πόλης της Παλλάδας με την τέχνη του θεάτρου. Οι αρχαιολόγοι υπολογίζουν σε πολλές εκατοντάδες, ίσως σε 1000, τον αριθμό των έργων, που κάθε χρόνο παρουσιάζαν στο κοινό, επιζητώντας το τρόπαιο του νικητή.

Φαντάζεται κανείς την ιδιαίτερη σχέση του αθηναϊκού κοινού με τη μορφή τέχνης, που πρωταγωνιστούσε στη δημόσια ζωή για μεγάλα διαστήματα στη διάρκεια του χρόνου. Υποθέτουμε λοιπόν βάσιμα ότι οι πολίτες της αρχαίας Αθήνας έζησαν και πρόσβαλαν μια πρωτόγνωρη για την εποχή σχέση κοινωνίας - θεάτρου.

Την παράδοση που δημιουργήθηκε τότε βλέπουμε να συνεχίζουν οι Ρωμαίοι και κατόπιν το αναγεννησιακό, το νεώτερο και το σύγχρονο θέατρο. Αν πλησιάσουμε στη σημερινή εποχή παρατηρούμε μια κρίση μέσα σ' αυτή τη συνέχεια. Πράγματι, φέτος το καλοκαίρι παράπονα ακούγονται από την Επίδαυρο, όπου τις πρώτες παραστάσεις παρακολούθησε μικρός αριθμός θεατών. Στις παραστάσεις του Ηρωδείου η ίδια εικόνα φαίνεται να επαναλαμβάνεται, ενώ τα νέα δεν είναι καλύτερα από τις άλλες προσπάθειες σ' όλη την Ελλάδα.

ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ

Ρίχνοντας μια ματιά στο ρεπερτόριο του σύγχρονου έργου ακούμε μια κραυγή αγωνίας από τους ανθρώπους του θεάτρου, που σχεδόν μονότονα καταγγέλλουν σε πικρόχολες διαπιστώσεις. Ας σημειώσουμε εδώ ότι η ποιότητα των παραστάσεων δεν αναδεικνύεται σε πρώτο παράγοντα στη σειρά των αιτιών. Η επιθεώρηση τα τελευταία χρόνια δυσκολεύεται να βρει το ρυθμό των καιρών, παρ' όλες τις φιλότιμες προσπάθειες συγγραφέων, ηθοποιών και των άλλων παραγόντων της θεατρικής παράστασης.

Στην εύκολη αιτιολόγηση της κυριαρχίας της εικόνας και του δυσμενούς ανταγωνισμού της τηλεόρασης, θα αντιπρότεινε κανείς τη θεατρική άνηση σε άλλες χώρες, πολύ περισσότερο πληγείσες από τη λαίλαπα της

μικρής οθόνης. Μας χρειάζεται σίγουρα μια πιο εμπεριστατωμένη ανάλυση αυτού του φαινομένου. Επιτέλους και στη χώρα μας η κοινωνιολογική επιστήμη πρέπει να ξεδιπλώσει κάποτε όλο τον θεωρητικό της οπλισμό για την εφαρμοσμένη μελέτη της ρέουσας πραγματικότητας.

Ενα μικρό ξεκίνημα στη γνωριμία αυτού του μεγάλου και πάντα μουσηρώδους κόσμου του θεάτρου αρχίζει από την ίδια την παράσταση. Οι συντελεστές της παράστασης, οι κτιριακές εγκαταστάσεις και ο κόσμος των ηθοποιών αποτελούν τους βασικούς παράγοντες που συνθέτουν το θεατρικό αποτέλεσμα. Η απήχηση στους θεατές έρχεται μετά. Είναι το αποτέλεσμα, που χωρίς την παράσταση, απλά δεν υπάρχει.

Είναι γεγονός ότι στη σύγχρονη βιβλιογραφία, πολλά γράφονται για συγκεκριμένους ηθοποιούς και σκηνοθέτες, για την αρχιτεκτονική των θεάτρων και τον εξοπλισμό τους. Πολύ φτωχά όμως είναι τα ράφια των βιβλιοπωλείων σε συνολικές θεωρήσεις και αυτή είναι μια αδυναμία προς υπερνίκηση.

ΟΙ ΜΕΛΗΤΗΤΕΣ

Αντίθετα, το αρχαίο θέατρο έχει βρει άξιους μελετητές με πραγματική αγάπη στις πηγές και την έρευνα. Το όνομα του Γερμανού καθηγητή Χορστ Ντίτερ Μπλουμ, 54 χρόνων σήμερα, αποτελεί για τους μύστες του θεάτρου μια καταξιωμένη επιστημονική παρουσία. Το βιβλίο του «Εισαγωγή στο αρχαίο θέατρο» σε μετάφραση της Μαρίας Ιατρού αποτελεί σπάνιο είδος στην ελληνική βιβλιογραφία.

Εγχειρίδιο στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα το βιβλίο αποτελεί ότι ο σεμνός τίτλος του «Εισαγωγή». Μια ματιά έγκυρη και επιστημονική στο όλο φαινόμενο, όπως καταγράφηκε στις μαρτυρίες των αρχαίων και έφθασε μέχρι τις μέρες μας. Καταπίνεται με την αρχαία ελληνική τραγωδία και κωμωδία, καθώς και με το ρωμαϊκό θέατρο. Οι αναφορές στις πηγές είναι πυκνές. Ο σεβασμός προς τις απόψεις μιας πλειάδας γνωστών μελετητών είναι διάχυτος. Στις σημειώσεις του ο Μπλουμ διδάσκει πραγματικά τον υπομνηματισμό των ερευνητικών εργασιών και των επιστημονικών μονογραφιών. Πρόκειται για μια πραγματική πνευματική απόλαυση, που ενδιαφέρει ένα μεγάλο κοινό. Αυτό το κοινό που εμπνέεται μέχρι σήμερα ακόμα στη νιοστή παράσταση της «Αντιγόνης», του Βάντα ή τον «Οιδίποδα τύρανο» του Στούρουα. Μικρά δείγματα της συνεχούς και αμείωτης δραματικής δύναμης των αρχαίων έργων, της αστειρευτής εμπνεύσεως του αθάνατου θεατρικού τους λόγου.

ΔΑΝΑΗ ΜΑΡΙΤΣΑ

1/8/89.